IN FVNERE
LÆLII FALCONERII
S.R.E. CARDINALIS
TITVLI S.MARIÆ DE POPVLO
ORATIO
HABITA
A CAROLO BOVIO E SOCIET. IESV
IN TEMPLO S. IOANNIS
NATIONIS FLORENTINAE
DE VRBE
xi. Kal. Martij. MDCXLIX.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Romæ, Typis Ludouici Grignani. *MDCXLIX.* *Superiorum Permiſſu.*

ORATIO.

ANGVSTO vixit in cenſu, quicunque, vt naturæ debitum ſoluat, totus in morte ſoluitur, & perit: Auditores. Multum immortalitati debet humana mortalitas, in quam & coæui ius habent, cum viuit, & poſteri, cum iam fuit. Ità nos nobis in mortem gignimur, alijs naſcimur in exemplum. Magnum ſanè debitum, cui qui ſoluendo non ſit, ille carceris æterni reus vnius anguſtijs ſepulcri totus includitur; eodemque fato in pulueremcadauer abit, & nomen. LÆLIVM CARDINALEM FALCONERIVM, immortalitatis Heroicæ in Vaticana Purpura candidatum, ſuperior annus Dominica inter natalitia iam iam moriturus morti dedit. An illum poſteris totum eripuit, & ex tanto Principe nullas habemus viuas, viuaceſq. in morte reliquias? Totuſne ille tantus occubuit? totus exceſſit ex oculis? tota magna illa ſub terras iuit imago? At ignaui nos ſumus,

ſi omnibus omninò collapſis maieſtatem hanc molis attollimus: ſi algentibus vmbris ardentes faces accendimus: ſi ſolutis membris cœnotaphia componimus: &, dum ſurdi manes ſilent, vocibus implemus Odæa pariter, & ſuggeſta. Immò verò minimum illud eſt, quod amiſimus, magnum ſupereſt, quod tenemus. Extra mortis aleam immortalia nobis reliquit LÆLIVS ſuarum monumenta virtutum: in hoc ſquallentium vmbrarum theatro candidum nobis vitæ ſuæ ſpectaculum facit: & qui corpore totus abiuit ex oculis, totus in animos incurrit exemplis. Parcite modeſtiſſimi Principis manes, & vos modeſti, ſi exigentibus poſteris LÆLII nomine debitum exempli commune dum ſoluo eius virtutum, & integritatis gloriam in medium huc, & publicum voco, qui laudanda potius optauit ſemper gerere, quàm laudari. Verùm erraui: quandoquidem auctore ſuo extincto virtus extra periculum eſt ambitionis, atque ſuperbiæ; parcite potius, ſi veſtræ modeſtiæ parere cogar inuitus: & abſolutæ, vltimæque manus ignarus, tantæ virtutis gloriam rudibus dumtaxat, informibuſque lineis, hoc eſt huic vni vmbrarum pompæ concoloribus adumbrabo. Non ero vobis ex omni parte diſſimilis: Qui ſplendorem vitæ repræſentare non poſſum, imitabor funus.

Age verò, ducamne primam hanc in imagine LÆLII vmbram à ſplendore natalium? Et

Et quidem ad virtutis Solem Maiorum nobilitas vmbra eſt, cum in longum ſanguinem, & antiquas ceras virtus nolit inſpicere, ſitque ex ſe ipſa ſatis illuſtris ad ſimilitudinem Dei, cuius ſumma nobilitas eſt ſine Auis, & Proauis: magno documento, diuinum eſſe nobilitatem facere, non accipere. Quamquam nobilitatem accipiendo clariſſimam, qui ſplendoribus, & quidem conſpicuis auget, magnum aliquid, & plus etiam, quàm qui primò excitat, facit: quemadmodum plus eſt conſpicuæ lucis incrementum adijcere Soli, quàm accenſa face nocturnas tenebras illuminare. An verò clariſſimæ nobilitatis in domo natales ſuos non habuit LÆLIVS, quam ſupra quadringentos annos FALCONERIVS fulgor illuſtrat? At Florentinum ſalutatæ Virginis Templũ CLARISSIMVM FALCONERIVM ſuum ſalutat adiecto ad tumulum Elogio fundatorem: At Septemuiratus ille Eremitarum, Seruorumque Beatæ Virginis Ordinem fundantium B. ALEXIVM FALCONERIVM vnum laudat, ex ſeptem. At B. IVLIANAM eiuſdem Ordinis Tertiarijs, vt appellant, fœminis eadem FALCONERIA domus adſcripſit; cuius vitæ ſanctimoniam ſacræ hoſtiæ ſuo veluti ſigillo conſignare voluit Deus, cum Virgo extremo laborans morbo impeditis faucibus ſacro Euchariſtiæ ferculo recreari non potuit, quæ tamen auguſtiſſima hoſtia à Sacerdote Virginis pectori

ſupra cor admota, in apertis deinde præcordijs viſa eſt indubitanda forma, manu, prodigioque diuinæ Caritatis, expreſſa. At CONTIO è MEDICEIS armorum gloria Duci fortiſſimo nuptum iuit NENTES FALCONERIA, hoc eſt CLARISSIMI MEDICEI Fratri, qui per AVERARDVM filium Mediceorum Pontificum, & Magnorum hodie Ethruriæ Ducum ſobolem auguſtam dedit. At PAVLVM FALCONERIVM Atauum habuit ſuum LÆLIVS in Florentina Republica Vexilliferum, cuius in Vrbis Florentiſſimæ Annalibus teſtimonio Ammirati FALCONERIA domus inter potentiſſimos Ciues cum honore adſcribitur, & laudatur. Et ne quid in altero etiam ſexu deſit, ex ALBITIORVM Familia nobiliſſima LÆLIVS habuit, Matrem, vt verè naſcendo in lucem prodierit, & Solem, qui in tantum domus FALCONERIÆ ſplendorem à ſe augendum venit.

Sed hæc tamen omnia fluxerunt in ſanguinem. Animus Maiores non habet, & ſuis ipſe virtutibus tota ſibi poſteritas eſt; ad quam nemo, niſi qui vult, viuit effœtus. Parentem quiuis animus parem habet Deum: parem ſobolem non quiuis animus habet, virtutes: contra verò quàm ſolemus in corpore nobilitatem animi, non à parentibus ſumimus, ſed à prole; cuius tota completa nobilitas eſt, cum in morte ſobolem virtutum omnem expleuit. Si quid verò

Ma-

Maiorum ſplendori fulgor animi debet, illud eſt, quòd in antiquas imagines intuendo, ad eorum ſimilitudinem ſuos animus formare virtutum partus ediſcit: quod in corporis etiam ſpeciem aliquando tranſiuit, cum Æthiopum Regina illa nigerrima ex atro etiam Rege Coniuge candidum enixa filium eſt, quia in pendentes è regij cubiculi parietibus picturas candidas plerumque ſuſpexerat. Et puerorum ætas præcipuè quemadmodum infirmis greſſibus, non arbitratu ſuo, & liberè, ſed alieno nutu deducentium reptat in manibus, ità non libertate conſilij, ſed tanquam propoſita norma illud idem imitando agit, quod à ſuis geſtum vel audit, vel videt. Quid verò in L ÆLIO ætatulæ illius Aurora deſiderauit, quod ad optimæ diei omen faceret auſpicatiſſimum? An ingenuæ candorem indolis? An pudoris modeſtiſſimam purpuram? An pietatis tenerrimæ rorem? An innocentis animi ſerenitatem? At hæc ſimul omnia ità L ÆLII adoleſcentiam exornarunt, vt maiorum ſuorum ſidera omnem in illum viderentur virtutum ſuarum gloriam exſudaſſe. Quid Maiores dico? Integritatis caſtiſſimum rorem è Cælo demiſſum à Deo L ÆLIVS tunc animi ſui concha concepit, clauſit, fouit, & in margaritam formauit nullo vnquam vitæ ſuæ tempore corrumpendam. Neſcio quid conſultus obſcurè dico, nam & occulto, ſed non leui ſæpius argumento LÆLIVS

indicauit; hanc in ipſo candidam latere gemmam; cum & in hac vltima ætate ſua ad quædam ſcelerum auditorum nomina hæreret ignaro ſimilis, tàm vitijs ipſis infeſtus, vt neque ipſorum nomen; & notionem teneret.

Igitur, qui vitia ſic excluſit, quid admiſit? Integritate morum comite ſemper, & duce, palæſtras ad bonas artes; & litteras frequentauit. LÆLIVM proinde Iuriſprudentia Peruſium erudiuit: imbutum ſcientia legum Doctoris laurea coronarunt Piſæ: reuertentem Roma in cauſarum patrocinium adoptauit. Suffragia ſapientiæ quæritis approbatæ? Tot calculis acclamatus eſt LÆLIVS, quot munera dignitatum obiuit: Quàm verò multa obiuit? quàm illuſtria? quàm ſpectanda? Referendis iuſtitiæ, gratiæque libellis LÆLIVM PAVLVS QVINTVS addixit. Præfecturis gerendis Septempedam, Spoletum, Beneuentum iuit: & QVINTIDECIMI GREGORII iuſſu Maritimam oram Campaniamque ſimul moderatus eſt. Tùm VRBANI OCTAVI nutu inter Præſules conſultationũ fuit: Generalis Prouinciarum Vmbriæ, Æmiliæque Inquiſitor in comitijs de bono Regimine Pontificis eiuſdem approbationem retulit, atque præconium: Thebarum ad Inſulas euectus eſt Archiepiſcopus: & Pontificius in Belgium iuit Orator. Sed grauiſſimo reuocante morbo poſtquam ſummis honoribus

ex-

exceptus in itinere vbique fuit, Romam reuerſum Comitia, quæ in Epiſcopos, & Ordines Religioſos habentur, habuere LÆLIVM à Secretis: Tùm & Pontificiæ ditioni luſtrandæ, & ſacrorum, Eccleſiæque immunitati tuendæ; & Hæreticæ quærendæ, damnandæque prauitati FALCONERIVM grauiſſimi Præſules accepere Collegam. Quæ munera cum dixi, videor mihi non aliter eſſe locutus, atque cum Terrarum Orbem per plena quędam Prouinciarum nomina nuncupamus: vt, quemadmodum ij tantùm nominis Europæ magnitudinem, & maieſtatem intelligunt, qui ſuas in ingentes partes illud ampliſſimè partiuntur, ità hæc tàm multa, quæ LÆLIVS obiuit, quanta ſint munera, ij tantùm nouerint, qui implentem dignitates has negotiorum grauitatem, & multitudinem diſtinctè, ac ſingillatim animo complectuntur. Interrogate iam LÆLII Collegas; dicent, vt equidem ab aliquo eorum audiui; capacitatem illam mentis, & vires adijcient, qua prudentia, qua fide, qua ſapientia res omnes acciperet, ageretq. vt non ſemel in propoſitis cauſis LÆLIO dixerit VRBANVS multum à ſe ipſius ſententiæ tributum iri, quam conſtare ſemper ſciret cum ſapientia pariter, & integritate. Et verò quid illam flexit vnquam LÆLII mentem, vt ſententiam, quam conceperat, ratioque dictabat, vel ad voces venire non ſineret, vel aliqua ex parte à re-

ćto produceret inclinatam? An magnorum metus virorum, qui cauſarum veniebant in partes? Sed ante omnem omnium potentiam vnum ipſe timebát ſeſe, Iudicemque humanarum mentium, & conſiliorum Deum. An rei ſuæ immodicus amor, atque cupiditas? Sed ante quæſtum omnem, & opes theſaurum volebat in tuto cenſu locatum, Integritatis, atque Iuſtitiæ. Nunquam ex ore vox, nunquam è calamo littera fluxit, quam æquitas auditam nollet, aut lectam. Quod poterat, iuſtam ſententiæ ſeueritatem molliebat ſtylo, illamque ſine fronte ſuperciliosā, trucique procedere iubebát facilem, & ornatam; ità ad ſuauitatem factus, vt eum, in quem iura pugnabant, ſi abſolutio libera non erat, damnatum quidem vellet, ſed non offenſum.

Igitur aduerſus Præſulem in omni ſemper munere geſto tàm integrum, vt Pontifex Optimus, Maximuſque VRBANVS OCTAVVS, & iuſtus eſſet, & gratus, LÆLIVM in album retulit Vaticana in Sede Principum Purpuratorum. Quid hîc LÆLIVS? Ad purpurei galeri nuncium, & nomen exclamauitne hiantibus votis, & vocibus: Expectate venis? Nouum illud oſtrum eratne iam animo antiqua expectatione detritum? immò verò ſtatim atq. collatam in ſe ampliſſimam dignitatem audiuit, familiaris ſui dixit in aures, à ſe quidem viſam per aliquot ante dies inuſitatam erga ſe Pontificis beneuolentiam, ex ea tamen

men (vt ſumma quæque ſibi polliceretur) multò certè minora expectare potuiſſe illâ, quam acceperat, dignitate. Quærite iam, quid LÆLIO ſecum attulerit purpura. Stipare conſueuit dignitates turba; in hac verò plus ſemper fuit vitij, quàm virtutis. Quid enim? quæ paulò ante mœnia quibuſdam à vitijs nec dignabantur aſpectu, mox ijs redũdant atria, implentur aulæ, premuntur cubicula, intrant ambitio, adulatio, voluptates, faſtus, & dignitatis nouæ moles magna conſtat ruina virtutum: adeſt qui repente ad aures Principis hortator immurmuret:

Sanctitas, pietas, fides
Priuata bona ſunt, quà iuuat Reges eant.

Sed enimuerò præter muricis accepti colorem quid in LÆLIO mutatum eſt purpurato? Abijtne ambitioſum in faſtum modeſtia? Contemptor animus, & ſuperbia commune nobilitatis malum: Principum familiarius eſt, & vt ità dicam conſanguineum. Hìc verò non ad familiarium fidem prouoco, vel paucorum. Bononia omnis, in qua Legatus pro Vaticano Pontifice fuit, interroganti reſpondeat. Quis, non inquam nobilium virorum, ſed aut minorum ciuium, aut plebis, & vulgi facilem ſemper aditum non inuenit ad LÆLIVM? Quis ſurdis auribus voces effudit ingratas, quia non aureas? Quis non ſpectatus abſceſſit, quia ſpectabilis non intrauit? Nullæ ab audiendis ſupplicibus erant LÆLIO

feriæ: nemini contumaces obſiſtebant fores, aut obſtinata ſiparia vultum Principis eo faciebant nomine pretioſum, quia rarum. Adibant LÆLIVM calamitates, adibant diſſidia, adibant querelæ, liteſque, & meliori ſemper, quàm venerant, vultu redibant; vt ſi minus integram opem, ac præſens remedium, ſolatium certè non leue ab animo, ab ore Principis reportarent. Dignabatur omnes, acceptam ab omnibus ſalutem admittebat gratus, & reddebat nutu: hilaritatem etiam conſuetudinis ſuæ adiectis non rarò ſapienter ſalibus condiebat. Humano ſanguini, quoad ſine populi, Iuſtitięque damno potuit, ſemper conatus eſt parcere: gnarus frequenti vindicta paucorum odia reprimi, omnium irritari. Quin etiam ſi quos ipſorum ſcelera pertrahebant ad cædem, pereuntium vitæ litabat ſua prius miſericordia, mox etiam in eorum ſalutem ipſa ſupplicij die ſacris myſterijs operabatur ad aras: neminem vnquam à ſe capite damnatum huic mortali adimens vitæ, cui ad alteram cæleſtis patriæ immortalem idem ipſe ſacra hoſtia opem ſuam, atque ſuffragium non afferret. Tanti eſt boni Principis iuſſu & viuere, & mori, vt eius beneficentiæ, & qui viuunt debeant, & qui moriuntur. Quamquam ad hunc vltimũ hominis actum non niſi vltimo remedio LÆLIVS veniebat: hoc etiam oſtendens, neminem à ſe libenter damnari, quia non citò: eamque dumtaxat ob

rem

rem pernicioſam populo à ſe partem ſecari, quia mitiori cura ſanari non poterat. Odia proinde Ciuium & ſimultates iam iam venturas in ſanguinem, auctoritate ſimul, & dexteritate ſua, præſentiſſimo veluti gladio iugulabat, vt ciues à ſuis inuicem iugulis abſtinerent. Dignum eo Principe facinus, qui non materiam puniendo quærebat, vt per aliorum damna lucra faceret ſua; & iniquâ ſententiâ non populo prodeſſet mulcta, ſed ſibi. Exterorum Equitum aliquando par nobile, magnam Bononienſium Ciuium nobilitatem trahens vtrinque ſecum in partes, mox inter ſe ſingulari certamine dimicaturum, ſuas euocauit in ædes, diuiſit cubiculis, alloquutus eſt ſingulatim, auctoritate aggreſſus eſt, ſuauitate deliniuit, rationibus vicit, amicos poſtridiè, beneuoloſque dimiſit. O Prudentiam, ò Caritatem Principis ſingularem! Quid viri illi magnanimitate ſimul, ac ſanguine nobiles tanto abeuntes cumulati beneficio in ædibus LÆLII reliquerunt? Ea tantum, quæ lucris omnibus anteponebat LÆLIVS, odia ſua; vt mutuam inter ſe beneuolentiam, & amantiſſimi caritatem Principis exportarent. Videte iam, an apud illum diuitiæ facerent, vel augerent crimen: an ab eo locupletior quiſque raperetur in prædam: an potius alienis parcens fortunis, omnium poſſet amore fieri fortunatus.

Sed, qui aliorum ſedabat iram, an irritaret ſuam?

Enim-

Enimuerò nunquam indignantem animum repreſſiſſe viſus eſt LÆLIVS, quia indignari quodammodo neſciebat. Et in eo mentis humaniſſimæ Cælo, quemadmodum in altiore Mundi parte, atque propinquiore ſideribus, neque denſantur nubes, neque tonitrus ſonant, neque fulmina accenduntur; ità in ipſo perpetua quies fuit, atque ſerenitas, & dulciſſimus exauditus tantùm eſt omnium concentus, ſuauitaſque Virtutum. Neque verò eam in FALCONERIO facilitatem, clementiamque fuiſſe velim putetis, quæ non eſſet cum fortitudine, conſtantiâque coniuncta. Periculum vtrinque auctoritati eſt, cum apud populum vel in odium ſeueritas, vel facilitas degenerat in contemptum. Ergo fuit ille tàm recti tenax, tàm in conſilijs aliquando ſuſceptis immotus, vt nulla vel arte, vel vi, niſi melior acceſſiſſet ratio, abduci aliò poſſet, aut dimoueri: Sapiens propterea non ſuperbus, qui poſſet, velletque mutare conſilium in melius; ſaperetque ità pro multis, quia ſciret ſapientia vti multorum.

Iam verò nullibi ſe Sapiens magis prodit, quàm in ferendis fortiter difficilibus, & perfringendis. Atque in hoc, vt in pleriſque alijs argumentis Soli ſimiles intelligo Principes eſſe, qui quamquam è dignitatis ſuæ Cælo Mundum omnem iacentem ſpectabiles ipſi deſpectant, ijs tamen, quemadmodum de itineris ſui via Sol dixit:

per inſidias iter eſt, formaſque ferarum. An

An verò caruit LÆLIVS, quibus & virtutem ſuam,& ſeſe aduerſitatibus experiretur? At nemo bonus placere omnibus poteſt: cum ex omnibus multi ſint mali, quibus ità ſemper inuiſa virtus eſt, vt ab ipſis tamen expediat non probari. Potuit aliquando LÆLIVS, cum pro Vaticano Pontifice Orator eſſet in Belgio,ex capienda mox, diripiendaque ab hoſtibus Vrbe, ſua cum familia mari profugiens, ſuis omnibus captis, captiuiſque abreptis cum vno ex Fratris ſui filio, relinqui ſolus in cymba: & cum ipſa in LÆLIO natura ex tanto diſcrimine vehementiſſimè laboraret, vbi tamen vires ſuas, imperiumque potuit liber animus oſtendere, ne vocem quidem è pectore ſoluit, non ad iram dico, ſed ad querelam, & ſi ab alijs victus, ſed victor ſui. Tanta virtus non habuit ſpectatores; ſed conſcientia Virtuti ſatis amplum theatrum eſt.

At ego Sapientiæ audiueram eſſe lapides ipſos in homines vertere, ac expolire: ſed Stoicus ille Zeno Philoſophiæ artibus homines cômutabat in lapides: nimirum neminem voluit appellari Philoſophũ,qui contra fortunam, & infortunia, contra calamitates omnes afflictatæ mentis, & corporis, omnes ex animo affectus radicitùs non extirpaſſet. Phalaridis in tauro,adiecit amplius ille popa cæteroquin, ac victima voluptatũ, ſi intrà candentis illius æris viſcera Sapiens perûratur, vt virtute pati ſuo conſtet nomini, magnam pro gemitu

mitu vocem tauro mugiente profundet: Dulce eſt, ad me nihil pertinet. Neſcio quàm ſapienter dixerit, qui ſic tantùm fieri voluit ſapienter. Sed tamen ad hanc etiam fortitudinis inuictæ gloriam ſeſe prouexit LÆLIVS, & lanienæ genus, quod abſterrere vel narrando poſſit, tolerauit interritus. Laborantem calculo extremus dolor extremam etiam vrgebat in diem. Calculo inquam? Dira mors calculis ſeptem in vltimum LÆLII fatum ſuffragia non ſolum nigra dederat, ſed cruenta. Mors ergo certiſſima anceps fieri tantùm poterat, ſi ad calculos educendos cultro aperiretur via. Ne multis atrox ſupplicium, & in ipſo morbi genere nouas ob difficultates ad calculos inueniendos, frangendos, educendoſque atrocius, in ſecto corpore tàm integro excepit animo LÆLIVS, vt vnus ipſe pateretur vulnus, & tormenta, alij tantum horrerent. Tantus ſanguis (quod cum admiratione oculati teſtes affirmant) vnam non expreſſit lachrymam: tam laxum vulnus ne leuiter quidem os ad clamores inconditos aperuit. Octo ipſi cruenti omnes calculi mole ſua vulnere per quod erant educendi, maiores, forcipe immiſſa quæſiti, fracti antea, & demum extracti, nihil marmoreã illam in LÆLIO fortitudinem, conſtantiamque fregere. At ipſe plerumque cruciatuum apparatus, cultri, forcipes, ignes, vnci, mitiora etiam his, amarulenta

phar-

pharmaca, ſcapelli, cucurbitulæ ſubtrahi vulgo ægrotantium oculis conſueuere, ne non illi morborum remedia conſtanter ſatis, aut patienter ferant. Qui verò lanienam ſui, vt perita maximè manu Magiſter incidat, ſæuiſſimam tamen, & ipſa temporis longinquitate horribilem, non attonitus, inquam, aut ſtupens, at ſibi maximè præſens, fortiſque admittat, & ferat huius ego animum auſim ad Heroicæ fortitudinis Olympum attollere; cuius in vertice quies eſt, atque ſerenitas, tunc etiam cum ſubmiſſiores in ipſo partes, inter procellarum, & fulminum fragores, iraſque franguntur, & ruunt.

Creditæ iam ſi poteſtis ad delicias mollem, quem durum adeò tàm immania inuenere tormenta? Non ſtetit vnquam tanta cum voluptarijs, & delicatulis fortitudo, neque cum hac Virorum gloria conſtant, quos deliciarum amor effœminat. Quamdiu cum clauâ fuit Hercules, colum cum mulieribus non tractauit: Viciſſent illum monſtra poſt fœminas; & poſt delicias inane fuiſſet nomen, labor. Atque vt cætera in hoc integerrimæ ſeueritatis genere de LÆLIO taceam, Leonem totum, vel ex hoc vngue cognoſcite. Suis è familiaribus neminem paſſus eſt LÆLIVS apud ſe ſupra cæteros gratioſum: neminem, cuius amor vnius arcanâ conſtaret inuidiâ, odioque multorum; ratus infelices eſſe beneuolentiæ ſuæ opes; niſi illas fa-

ceret,

ceret, omnibus communicando, beatas. Quamquam quid ego tam ſplendidè mentitus de LÆLIO fui? Habuit ille gratioſos; habuit vnicè iucundos, & caros; ſed eos tantùm, quibus ingenua veritas ſine aſſentationis artificio, fucoq. cõmendationem afferebat ad gratiam: raro certè, ſi minus ſingulari exemplo; vt quæ veteri, conſtantique prouerbio, Odium parit, gratiam, amoremque apud LÆLIVM veritas inueniret. Inueniebat verò tàm integrè, vt ſi quid ab ea moleſtum LÆLIO afferretur, rei aſperitatem eo ipſe deliniret ſolatio, quod verum ſine blandientis dolo ingenuè reſciebat. Inde animi ſui largus, atque munificus, præcipuam ſemper beneuolentiam ſuam veritátis aſſeclis largiebatur.

Animi largum, dixi? An non etiam fortunarum ſuarum liberalis erat FALCONERIVS, cui nullius boni poſſeſſio iucunda vnquam ſine ſocio videbatur? At aliorum calamitas magnes ſemper ipſius auri fuit: Aduerſus LÆLIVM debiti chirographum erat indigentia miſerorum. Accipiebant Religioſorum Ordinum ædes, accipiebant priuatæ egenorum familiæ: accipiebant pannoſi per vrbem pauperes, quibus & erogandam pecuniam ſuorum præcipuo circumpedum præſentem ſemper eſſe voluit, & ad manum; & per hæc vltima præſertim carioris annonæ tempora per viam incedens, & triuia, theſauro miſericordiæ plenus, argentum ſingulis, nec

illud

illud vile ſua ipſe dextra Princeps amantiſſimus diuidebat. Quid ? Publicum Bononiæ pauperum hoſpitium, in quod miſerrimi ex tota Vrbe plures octingentis, tamquam ad aſylum confugerant calamitatum, ſoluendum mox erat à loci Moderatoribus, à quibus extrema penuria laborantibus, hoc eſt, ope miſericordiæ opibus deſtituta remittenda erant magna illa calamitoſorum agmina in gremium miſeriarum. Audijt, indoluitque LÆLIVS: vocari ad ſe loci Moderatores actutum iuſſit, ipſorum improbauit cōſilium: Pauperum præſidia nec relinquenda vnquam, nec deſperanda: opulentiorum fortunas Ciuium in hæc demum eſſe infortunia reſeruatas. Siſterent confeſtim ſibi, quos ipſe nominaſſet ex Vrbe locupletiores: nihil illos à ſe iubendos eſſe, quod ſacroſanctis fidei legibus Deus ipſe ſacris in paginis non præcepiſſet: Impietatis laudandæ conſilium non à ſe mittendos, ſed ituros ſecum; & ſe tantùm præeuntem omnibus ſequuturos. Igitur pro cuiuſque cenſus ratione præſtituto ſingulis certo pecuniæ modo, quem in hæc pauperum præſidia opportuna conferrent, ipſe omnium primus magnum numerauit argentum: mox ſequentibus alijs labantem fulſit Miſericordiæ domum, & caſuros iam miſeros ſuis, ſuorumque manibus verè aureis ſuſtentauit. Otioſus hîc eſſem, ſi poſtquam hæc dixi, teſtimonia quærerem ex Vrbe tota Bononiæ,

niæ,

niæ, quibus communem omnium beneuolentiam in LÆLIVM comprobarem. Principum liberalitati venalis ſemper eſt populorum amor, & nulla vſquam veſtigia pronius adorantur, quàm quæ inter aurea beneficentiæ monumenta pretioſè videntur impreſſa.

Sed hac opportunâ in miſeros liberalitate penſabat ille fortaſſis, quæ importunè ab alijs extorſiſſet. Immò verò ne allata quidem munera LÆLIVS admittebat: Aſſeclam ſuum, qui ſuo nomine leue munuſculum, & ſe inſcio argenteam pateram donatam acceperat, vt primum reſciuit, obiurgatione caſtigauit acerrima, donumque auctori vt referetur protinus imperauit: Non eſſe ſe tàm ferreis moribus, qui gratiam ſuam venalem haberet argento: liberum decere Principem eſſe, adeòque nunquam induturum ſe acceptis muneribus compedes pretioſas: ingratiſſima exiſtimari à ſe beneficia ſua, quæ ſecum notam illā non efferrent pulcherrimam, gratis. Igitur familiarem ſuum, gratioſè, inſtanterque aliquando interpellantem pro alio interrogauit: Ecquidnam profutura ipſi eſſet gratia, quam à ſe ſuis ſuffragijs impetraſſet: ſtatimque in compendia interpellantis, quantum poſtulans promiſerat, tantumdem rependit ipſe de ſuo, ne malè iuſtitiæ pendens libra, contra ius faſque in partem alteram inclinaret. His verò quis vnquam vidit ſanctiora pondera æquitatis?

Vultiſ-

Vultiſne ſubtilius aliquod de LÆLIO dicam in hoc munerum accipiendorum horrore ? Pictam aliquando tabulam donatum illi miſere Bononiæ religioſæ cuiuſdam familiæ Patres: fuit illa toti propemodum Vrbi ſpectaculum; dum, an eiuſmodi munus auctoribus gratificaturus animo integro poſſet admittere, non ſemel, aut leuiter à paucis, ſed iterum, iterumque à plurimis conſtanter, grauiterque voluit inquiſitum. Quod vbi & tutè, & religiosè fieri poſſe cognouit, ità munus accepit, vt illud ſtatim ad alias Religioſorum hominum ædes miſerit, & donarit. Laudate iam ſubtiliſſimas eas lineas, quas arguto, certamine iterum, ac tertiò inter, ac intrà ſeſe cõmiſſas duxerunt in tabula Protogenes, & Apelles, traditas deinde cum miraculo in poſteritatem, vt ea in tabula ſpectarentur ne dicam, an potius vt oculorum viſum effugerent? Subtiliùs certè multò videtur mihi LÆLIVS in hac tabula pinxiſſe, in qua ſupra colorum omnium, & picturæ gloriam integritatis ſuæ lineas duxit, dicerem in ſpectaculum, niſi & ipſæ mentis aciem præterirent, & vincerent. Vnam dixi tabulam? Tota LÆLII vita argumentum fuit ſubtiliſſimæ probitatis. Sacris operabatur in hebdomada ſæpiùs; imaginem animi retulerat in Sacellum: nihil illo grauius, nihil mundius, nihil magnificentius fuit. Picturas aliquas ſacræ Pontificij Legati ædiculæ Bononiæ adiecit: & in eiuſdem ædibus

ſimu-

ſimulacrum poſuit INNOCENTIO DECIMO Vaticani ſceptrum Imperij feliciſſimè nunc te- nenti : atque ità vno in loculamento geminum ſimul, Pontificis erga ſe beneficentiæ, & ſui erga Pontificem grati animi poſuit ſimulacrum . Cæ- terum ex ijs eſſe noluit, qui omnia potius viſen- da , quàm ſemet efficiunt : & qui extimam do- mus faciem cum perpulchrè illuminent, & exor- nent, intimum animi conclaue aranearum telis, ſordibuſque relinquunt . An relinquebat LÆ- LIVS? ſed ille (vt ex hoc vno argumentum fa- ciam cæterorum) vſque adeò nihil in ſe, rebuſque ſuis deforme paſſus eſt vnquam, vt nihil coram alijs , & in luce publica ſpectandum ageret , ad quod non ſeſe anteà diligentiſſimè comparaſſet. Ità melioribus ſemper agebat curis , quia ſecun- dis: tanta verò ſolertiæ huius , diligentiæq. con- ſtantia , vt ad ipſam vſque mortem laudatiſſimũ hunc traxerit morem . Etenim poſt æquè diutur- ni , grauiſſimique morbi moleſtias pari cum for- titudine exantlatas, vbi nunciũ propinquæ mortis accepit, ſtatim ſeſe ille animus nihil planè menti- tus oſtendit : Non fractus eſt, non concidit, non nutauit, ſed tàm integer, tàm erectus, tàm immo- tus conſtitit, vt nequaquam de ipſo agi in tanto negotio videri poſſet, niſi quòd audita re ſtatim adiecit : Benè eſt: repetamus igitur per ſacram exhomologeſim totius anteactæ vitæ noxas (idem cum omni ſolertiâ, diligentiâque ante duas paulò

am-

amplius hebdomadas Florentiæ præſtiterat, & elapſam vitam ad futuræ formam & modulũ exploremus. Atq. hîc in hoc extremi ſui actus apparatu totus ille animus hæſit, mortemq. ſuá ſic erectus audiuit, vt corpori ne leuiſſimam quidem cogitationem viſus fuerit inclinaſſe. Ità mortalem exuit LÆLIVS moriendo purpurá: ſed numne in æternitatem iuit indecorus, aut nudus? Iuiſſet certè, ſi fluxis membris in oſtro fulgentibus illuſtribus meritis animũ non ornaſſet. Abijt igitur in paludamento virtutũ; regali, vt ſpes eſt, donandus trabea felicitatis: Abijt à purpureo Vaticanorum Principum galero, ad pileum, quò donantur ij, qui ex Cælitum cõſulto in libertatem vocantur filiorum Dei: Abijt à clariſſima FALCONERIA domo, ad aulam, regiamq. Ciuium beatorum: Abijt vno verbo ad Cælũ è terris, ab hominibus ad Deum. Romæ incendium Timagenes ipſius inuidens amplitudini vehementer indoluit; quòd ſciret meliora eſſe reſurrectura, quàm arſiſſent: Nemini magnorum mors virorum dolenda magis eſt, quàm inimicis, qui ſciant pereuntis iacturam vitæ in certam, ingentemque immortalitatem nominis abituram. Beneuoli, familiares, conſanguinei, poſtquam ipſorum Heroes conceſſere fatis, ſi libitum ità eſt, oculorũ damno lacrymas oculorum litent: perennitati virtutum forte gaudium voueant, & magnanimitatem. Quid? ſtantem LÆLIVM ſuâ illâ fultum ſapientiâ poſthac non

lice-

licebit aſpicere? Quid intereſt? ſimulacra virtutum ingentia, quemadmodũ Coloſſus ille Rhodius, miraculo ſunt, & cum iacent. At multis magniſque gradibus in amplitudinem purpureæ dignitatis euectus, poſt paucos annos ex ea mortis impetu deiectus eſt: Et hoc magnarum eſt arborum, diù creſcere, vna hora extirpari. At longiorem multò vitam ducere potuit, & debuit: Ignoſcite; non breuiter vixit, vitam qui totam vixit:. Quin ſatis etiam maturè morti debitum ſoluit, qui totum ſoluit debitum immortalitati. Querelas igitur commutemus in grates. Abolete licet ſumptuoſum hunc funeris apparatum, exuite pulla veſte parietes, extinguite faces, ſoluite cænotaphium, reponite thura: &, qui tantum vita ſua omni profuit, & coæuis, & poſteris, memori animo pro iuſtis omnibus litemus LÆLIO gratias iuſtiores. Imaginem vultus veſtrorum inter maiorum ceras reponite, FALCONERII: Heroicæ ſimulacrum virtutis ſinite commune, publicumque ſit omnibus, vt per laudantium præconia æternum eat in poſteros. Implebit æternitas, quod in LÆLII laudibus Oratoris ieiunitate inane reliquit hæc hora. Illum etiam laudabunt amplius, qui tantarum in ſe virtutum imaginem repræſentabunt. Magnis quippe viris pulchrior vouetur imitando Panegyricus, quàm laudando.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE